

се опитва, по примѣра на Гильфердинга, да тълкува тъмнитѣ думи съ помощта на нѣкое финско нарѣчие (вотяцко, черемиско, зирянско). Само като говори за старобългарския държавенъ строй (р. 164), той сближава пактѣмъ титлата Булнасъ Гарханъ съ мадж. *tar* съзровище. Но залудо би било да търсимъ и славянски звукове въ списъка на князетѣ (именика.)¹⁾ Само въ *азиатскитѣ* езици можемъ намѣри аналогии съ прабългарскитѣ лични имена: Куртъ, Батбай, Котрагъ, Цервигъ, Тербелъ, Телець, Цигатъ, Баянъ, Умаръ, Кардамъ, Крумъ, Омортагъ, Сурсувулъ, Алобоготуръ, Токтусъ и пр. и пр. Колкото за сегашния български езикъ, то прабългарскитѣ фински езикъ не е ималъ никакво влияние върху него. „Что насъ только поражаетъ въ новобългарскомъ нарѣчїи, происхожденїа какъ было показано ераколлирийскаго, это то, что финскїе элементы не существуютъ въ языкѣ славянъ, живущихъ при Гемѣ, Родопѣ и Шарѣ“ (р. 169).

б). По-ново развитие на турско-татарската теория.

Успѣхитѣ на турско-татарската хипотеза се дължатъ на развитието на *лингвистиката*. По-точното познание както на разнитѣ турски, така и на финскитѣ нарѣчїа, показа, че тѣхното смѣшанне не е допустимо — нѣщо което толкова дълго време бѣше се практикувало, и даде на филологията, като помощница на историята, нови и по-точни сръдства. Тая зависимостъ на изсѣжданieto особено отъ успѣхитѣ на ориенталистиката се забѣлжава ясно и въ трудоветѣ на тия учени, които прѣдставятъ най-добри турско-татарската теория въ по-ново време. Както ще видимъ, тъкмо у тия изсѣдвачи етимологията добива необикновено значение, каквото по-рано никой не бѣ ѝ придавалъ. На езиковитѣ докази нѣкои даватъ даже изключителна важностъ (напр. Куникъ), въ ущърбъ на всички други.

Тепърва въ тоя периодъ сериозно наченатото изсѣждане на турско-татарскитѣ диалекти дава възможностъ не само изобщо да се рѣши, къмъ коя група езици спада езикътъ на прабългаритѣ, но дору и къмъ кое нарѣчие. Извѣстни звукови сходства повеждатъ нѣкои учени, да търсятъ потомцитѣ на нѣкогашнитѣ прабългари между сегашнитѣ татарски народности. Възниква една особена теория — *чуващката*, която се сръми да привърже прабългаритѣ къмъ една частъ отъ сега живущитѣ въ басейна на Волга инородци. Тая теория, поставена отъ Куника, сръща първѣнъ извѣстенъ отпоръ, но постепенно успѣва да се закрепѣи.

Къмъ новата турско-татарска школа принадлежатъ главно *Томашекъ*, *Куникъ* и *Вамбери*. Като пристѣпваме, да изложимъ мнѣнията и аргументитѣ на тия учени по нашия въпросъ, ние започваме съ тогава, който сравнително най-много е повлиялъ за възтържествуванieto на турско-татарската хипотеза и който като етимологъ е най-трѣзвентъ, това е *В. Томашекъ*.²⁾

¹⁾ Само за *Гостюна* Пречекъ забѣлжава на друго мѣсто, че носи *славянско* име (р. 157).

²⁾ И тукъ естествено изнушаме всички научни трудове, които черпатъ отъ втора рака.